

mer til at træde ind i den den gang af regeringen foreslaede parlamentariske kommission, Lagtingstid. 1919, side 119, vedtog tinget at forhandlingerne skulde finde sted i Tórshavn.

Mindretallet har ikke fundet anledning til for tiden at stille forslag herom, men skal dog henlede opmærksomheden paa, at det utvivlsomt vil have sin betydning for en alsidig og indgaaende bedømmelse af adskillige spørgsmaal, der kan tænkes at blive bragt frem til overvejelse, at forhandlingerne, foruden i København ogsaa kan finde sted i Tórshavn.

Forslag fra Flertallet.*)

1) Lagtinget nedsætter et Udvalg paa 7 Medlemmer til at behandle den af Regeringen foreslaede Tiarsfinansplan for Færøerne.

2) Udvalget skal i det under Punkt 1) nævnte Ojemed have til Opgave:

at tilvejebringe alle de Oplysninger, der skønnes fornødne til Bedømmelse af Færøernes Skatteevne (Skatteydernes Indtægter), dennes nuværende Udnyttelse og om den kan udnyttes stærkere (direkte eller indirekte),

at klarlægge de nuværende direkte og indirekte Skatters Størrelse og deres Forhold til hinanden,

at undersøge og klarlægge Størrelsen af de Udgifter, private, kommunale og amtskommunale, Oerne for Tiden har til Sygevaesenet, herunder Udgifterne til Sygehusene, Sanatorier, Læger, Sygekasser og ved Behandling af Sindssyge, at undersøge de lokale Trafikmidlers Tilstand og de Omkostninger, Trafikvaesenet medfører for Færøerne,

at undersøge Størrelsen af de Udgifter, Oerne, f. T. har til Veje, Broer og Landingssteder, herunder ogsaa det Pligtarbejde, Befolkningen maa udføre paa dette Omraade,

at undersøge og klarlægge Statens Tilskud til Sygehusvaesen, Havnevaesen, Vejvaesen og Trafikvaesen paa Færøerne, paa hvilket Tidspunkt disse Tilskud er givne første Gang og deres Størrelse m. m. —

3) Udvalget skal overveje og udtale sig til Lagtinget om den af Ministeriet foreslaede Finansplan og saafremt det skønnes nødvendigt være berettiget til paa Lagtingets Vegne at henvende sig til Ministeriet om supplerende Oplysninger. Endvidere begære Ministeriets Udtalelse om dets Stilling til saadanne eventuelle Ændringer i Finansplanen, som Udvalget finder ønskelige eller nødvendige. Udvalget skal endelig, hvis det maatte ønskes fra Regeringens Side, være berettiget til at træde i direkte Forhandling med Ministeriet om Finansplanen og Ændringer i denne. —

4) Udvalget skal have samme Ret som Lagtinget til at skaffe sig fornødne Oplysninger hos Statsmyndigheder eller kommunale Myndigheder i det Omfang, som man skønner nødvendigt.

5) Udvalget kan antage en Sekretær eller anden Assistance. Af Amtsrepartitionsfonden bevilges hertil indtil 1000 Kr.

6) Udvalget afgiver Betænkning, eventuelt Forslag, senest inden Olaidag 1933.

7) Der tilstilles Justitsministeriet

riet en Afskrift af nærværende Betænkning med Forslag.

Forslag fra Mindretallet.**)

1) Lagtinget nedsætter et udvalg paa 7 medlemmer til at behandle den af regeringen foreslaede 10-aars plan og andre sager, der kan anses at være af indgribende betydning for landets velfærd. Udvalget skal i den anledning have til opgave bl. a. at tilvejebringe alle de oplysninger, der skønnes fornødne vedrørende skatteforholdene, vedrørende udgifter til sygevaesenet, havnevaesen og vejvaesen samt vedrørende andre spørgsmaal af velfærdsmæssig betydning. Udvalget skal have samme ret som lagtinget til at skaffe sig oplysninger hos de kommunale myndigheder og hos statsmyndighederne, og skal — om det anses formaalsstjenligt — indhente supplerende oplysninger fra ministeriet.

2) Udvalget kan antage fornøden medhjælp. De hertil medgaaende udgifter bevilges af amtsrepartitionsfonden.

3) Naar udvalget har tilendebragt sine overvejelser, skal det, under forudsætning af, at hele udvalget derom er enigt, være berettiget til at træde i forhandling med et af rigsdagen udpeget udvalg.

4) Udvalget afgiver betænkning, eventuelt forslag, senest inden olaidag 1933.

5) Der tilstilles justitsministeriet en afskrift af nærværende betænkning med forslag.

Lagtingets Budgetudvalg, Thorshavn, den 7. September 1932.

J. Danielsen. J. H. Joensen.
N. Nolsøe. A. Samuelsen.
N. Nielsen. J. Patursson.
G. Winther.

Paa Lagtingets sidste Dag foretoges Finansplanens 2. og 3. Behandling. Socialdemokraterne var naturligt passive, og Sagen fik derfor heller ikke ret mange Ord paa Vejen til 3. Behandling.

— — —
Sent paa Eftermiddagen, da Solen nærmeste sig Velbestadsfjældene forkyndte Formanden: Næste Sag paa Dagsordenen er tingmål nr. 192/1932 »Almennu peningaviðurskipti Føroya«.

Ingen ønskede at ytre sig. Det kom saa til Afstemning om Forslagene fra de 2 Partier, der havde behandlet Sagen.

»Stille Hjærte Sol gaar ned«.

Medens Solen sank bag Velbestadsfjældene foretoges Afstemning om Selstyrepartiets Forslag, der kun opnaaede 7 Stemmer — og faldt.

Efter en lille Kunstpause efter at Solen var gaaet ned, og Skumringen indtraf, stemtes der om Sambandspartiets Forslag. Sambandspartiets Forslag vedtoges med 11 Stemmer.

Socialdemokraterne undlod i begge Tilfælde at stemme.

Det kan ikke nægtes, at det er mørke Skyer, der præger Efteraarets politiske Himmel. Det er derfor ogsaa givet at disse vil komme til at præge hele den politiske Situation herhjemme. Det er givet, at Justitsministeriets Skrivelse af 7. September d. A. til Lagtinget, vil opnaa et Resultat, der staar i et nogenlunde harmonisk For-

hold til Lagtingets Afgørelse ved Mørkets Indtræden: Finansplanens Skæbnetime.

Det socialdemokratiske Parti, de politiske organiserede færøske Arbejdere, har kun Anledning til at være Tilskuere til hvad der foregaar for aabne Døre i denne Sag. Dog maa vi — i al Beskedenhed — kunne regne med at blive lidt orienteret for endelig Afgørelse træffes, i Tilfælde af, at Færøerne som Salgs-Objekt kommer paa Tapetet.

Socialdemokratiske Arbejder.

Udvalgsbetænkning

Sag Nr. 130/1932:
(Lønrrindan).

Nærværende Sag om Arbejdsløns Udbetaling har været til Behandling i Lagtinget i samtlige Samlinger siden 1928. (Se Lagtingstidende 1928, Side 114, 1929, Side 167, 1930, Side 190 og 1931, Side 139).

Sagen er oprindeligt rejst i Lagtinget af den socialdemokratiske Fraktion paa Foranledning af »Føroya arbeidarafelag« (Fællesorganisationen af færøske Arbejderforeninger).

Lagtingets Afgørelse det første Aar — 1928 — gik ud paa at henstille til Arbejdsgivere og Arbejdere om at afregne med hinanden rettidig.

I 1929 udsattes Sagen, idet det vedtoges at anmode Amtmanden om at fremskaffe Oplysninger fra forskellige Lande vedrørende Lovgivning om Arbejdsløns Udbetaling. Endvidere vedtoges det at fremskille en Tryksag indeholdende de Oplysninger, der kunde have Interesse for Sagens Behandling, som skulde tilstilles Lagtingets Medlemmer samt de respektive Organisationer til Overvejelse, hvorefter Sagen atter skulde behandles i Samlingen 1930.

I 1930 forelaa Sagen atter i Lagtinget, bilagt med Oplysninger fra forskellige Lande, samt Udtalelser fra Organisationerne, hvoraf »Føroya arbeidarafelag« i en Skrivelse paaviste, hvad man fra den Side mente var mest hensigtsmæssigt og forsvareligt.

Udvalget, der havde Sagen til Behandling, fremsatte henimod Lagtingssamlingens Slutning et Forslag til Overvejelse om Lov om Arbejdsløns Udbetaling, hvilket Forslag Lagtinget vedtog at sende Organisationerne til Erklæring.

I Lagtingssamlingen 1931 var Sagen til en Slags endelig Behandling i Tinget. Et Flertal af Udvalget (Dam, Nolsøe og Viðstein) fremsatte et positivt Udkast til Lov om Arbejdsløns Udbetaling paa Færøerne. Forslaget var accepteret af »Føroya arbeidarafelag« (Fællesorganisationen af færøske Arbejderforeninger). Mindretallet (Debess og Poulsen) stillede intet Forslag, men motiverede det indtagne Standpunkt i Sagtingsalen.

Ved Afstemningen ved Sagens 3die Behandling i Lagtinget opnaaede Flertallets Forslag 8 Stemmer.

»Føroya arbeidarafelag« har atter i Aar indbragt Sagen for Lagtinget. Organisationen understreger Betimeligheden af Lovgivning om Arbejdsløns Udbetaling med gangbar Mont, idet der henvises til, at enkelte Arbejdsgivere har udstedt Privatpenge, som af disse anvendes som Betalingsmiddel. Organisationen anmoder derfor Lagtinget

om i Aar at vedtage det i sidste Samling fremsatte »Udkast til Lov om Arbejdsløns Udbetaling paa Færøerne«.

Udvalget har ikke kunnet enes om en fælles Indstilling.

Et Flertal (Dam, Joensen, Nolsøe og Viðstein) skal udtale:

Idet der henvises til Lagtingstidenderne siden 1928 og de Sagen i Aar vedlagte Bilag fremsætter Flertallet det i Tingsamlingen 1931 fremsatte »Udkast til Lov om Arbejdsløns Udbetaling paa Færøerne«.

Et Mindretal (Debess) fremsætter intet Forslag, men vil motivere sin Stilling i Salen.

Forslag.

Fra Flertallet:

1) Udkast til Lov om Arbejdsløns Udbetaling paa Færøerne.

§ 1.

Arbejdsløn skal erlægges med gangbare Penge til alle Arbejdere og Daglejere ved Handelsforretninger, Fabrikker og Miner, til Sofolk og andre Arbejdere paa Dæksfartøjer, som gaar paa Fiskeri eller Hvalfangst, være sig Sejlskibe eller Dampskibe, medmindre Arbejdslønnen bestaar i en vis Andel i selve Fangsten, saa god til Arbejdere og Daglejere, som i Land udfører et hvilket som helst til Skibenes Udrustning henhørende Arbejde og Lønnen maa ikke erlægges ved Kompensationer, medmindre der forud er truffet en særlig Overenskomst i saa Henseende.

§ 2.

Udføres et bestemt Arbejde ved en af de i § 1 ommeldte Erhvervsgrene for bestemt Betaling (Akkord), forholdes med dens Erklæring som i § 1 fastsat.

§ 3.

Arbejdsfolk, der udfører daglønnet Arbejde i Land ved Fabrikker, Handler, Byggningsarbejde, Istagning, Søfart og Fiskeri samt ved Lading og Losning af Skibe og Baade, skal have deres Arbejdsløn udbetalt i det mindste ugentlig, medmindre der er Overenskomst om andet.

§ 4.

Arbejdsløns Udbetaling sker i Arbejdstid paa eller ved Arbejdspladsen.

§ 5.

Der maa ikke fra Arbejdernes Løn gores Fradrag i særskilte Ojemed uden deres Samtykke ved skriftlig Overenskomst.

§ 6.

Hvis Arbejderne udfører et saadant Arbejde, der omtales i § 1, Stk. 1, paa Akkord, skal Arbejdslønnen i det mindste udbetales ugentlig, hvis Arbejdet, som Lønningstakten eller den vedlagte Arbejdsløn, er beregnet til, afsluttes i det Tidrum, men ellers, saafremt der ikke er sluttet anden Affare, naar Arbejdet er sluttet.

Arbejdsguen slutter hver Fredag og Lønningsugen slutter hver Torsdag.

§ 7.

Ved vedtægtsmæssige Bestemmelser skal det kunne fastsættes,

1. at Løn- og Afdragsudbetalinger skal finde Sted inden bestemte Frister, der ikke maa være længere end en Maaned og ikke kortere end en Uge;

2. at den af mindreaarige Arbejdere fortjente Løn skal udbetales til Forældrene eller Værger og kun med disses skriftlige Samtykke eller mod Forevisning af deres Tilstaaelse for Modtagelsen af den sidste Løndbetalingumiddelbart til den mindreaarige;

3. at de næringsdrivende inden visse Frister skal give Forældre eller Værger Meddelelse om de tilmindreaarige udbetalte Lønbetøb.

§ 8.

Arbejderne har Hjemmel til at kræve, at Sager opstaaede ved Betaling af Arbejdsløn ifølge denne Lov behandles som private Politisager. Sagen kan da føres i den Jurisdiktion, hvor Arbejdet har været udført, og Arbejdsgiveren eller hans Repræsentant betragtes som rette Vedkommende i denne Sag, selv om de har Værneting andre Steder.

Der betales ikke Retsgebyr ved saadanne Sager.

§ 9.

Denne Lov træder i Kraft den 1. Januar 1933.

2) Afskrift af Betænkningen tilstilles »Føroya arbeidarafelag«.

Udvalget vedrørende Arbejdslønsforhold, Lagtinget, den 28. September 1932.

M. S. Viðstein. P. M. Dam.
Ordfører.

N. Debess. O. F. Joensen.
N. Nolsøe.

Seteplir.

Á hvørjum ári eru tað nógvir menn ið venda sær til Føroya búnaðarfelag og búnaðarráðgevarin um at fáa seteplir. Tey flestu árini hevur so eintin Føroya búnaðarfelag ella búnaðarráðgevarin keypt seteplir uttanfrá, til teir meint ið hava biðið um set. Tó at tað altíð hevur verið roynt at gera sum best fyri at fáa góða set, hava menn ofta klagad um at seteplini ikki hava verið góð. Oll áriini hevur tað hártaftrat oftast verið soleiðis, at menn ikki koma fram fyri at biða um seteplir, fyrr um várið, og ofta so úrlagi seint, at eplini ikki kunna koma teimum i hendi, fyrr enn um niðurstingartíð. Tá verður eingin tíð til at leggja eplini til at renna út, og hartil kemur, at um várið eru eplini dýrari enn um heystið.

Fyri at sleppa undan vanum og fyri á somu tíð at stýða føroyskan landbúnað hevur Føroya búnaðarfelag virkað fyri, at menn her i Føroyum velja eplir av góðum slag, og at veltur teirra verða athugdar av konum monnum um summarið og út ímótur heysti. Kann hesin effirlitsmaður góðkenna veltuna soleiðis, at hann kann siga, at eplini eru av góðum slag og at tey eru frísk, tá kunnger Føroya búnaðarfelag so tiliga um heystið sum til ber nœvni á heum monnum sum frammanundan hava givið til, at lata av hesum eplum til seteplir so nógv sum teir eru førir fyri at lata. Føroya búnaðarfelag ásetur so prísir á hesum seteplum, men hevur annars einki annað at gera við henda handil, uttan at siga kepparum frá hvørjir mennirnir eru ið hava seteplir at lata.

Tað er treyt hjá monnum ið soleiðis velja eplir, at selja seteplini væl skild, soleiðis at hvørki ov stór ella ov smá eplir eru uppi i.

*) Sambandspartiet.

*) Selstyrepartiet.